

Dr. G á b o r F e k e t e.

WEGETACJA LEŚNA NA WYŻYNIE
GÖDÖLLÖ (Die Waldvegetation im Gö-
döllöer Hügelland). Wydawnictwo Węgier-
skiej Akademii Nauk, Budapest 1965
(w języku niemieckim).

Bardzo starannie wydana książka o 223
stronach druku, z 77 rycinami (w tym 42
oryginalne fotografie), 31 tabelami i 2 ma-
pami. Jest to tom V serii wydawnictw
pod wspólnym tytułem „Roślinność kraj-
obrazu węgierskiego”.

Przedstawiono w niej wyniki prowadzo-
nych od 1960 r. kompleksowych badań
mających na celu dokładne poznanie ze-
społów leśnych lasostepów leżących na
północny — wschód od Budapesztu, na
wyżynie Gödöllö. Rozdziały w zakresie
pedologii opracował dr Z o l t á n J á r ó,
problemy zaś gospodarczo leśne — dr
I s t v á n S z o d f r i d t.

W części ogólnej scharakteryzowano
w pierwszym rozdziale warunki klima-
tyczne terenu badań, a w następnym —
historię lasów, oraz stosunki własności-
we.

Historia badań geobotanicznych na omawianym terenie, począwszy od 1796 r. aż do ostatnich lat, stanowi treść rozdziału trzeciego. Zamieszczono w nim, w bardzo skondensowanej formie, przegląd geobotanicznych prac naukowych.

W następnym rozdziale poświęconym zagadnieniom geografii roślin, na podstawie spektrum elementów florystycznych stwierdzono duży udział elementów kontynentalnych, przy obecności również kilku gatunków subśródziemnomorskich. Nielicznie spotykane są również elementy flory karpacko-pannońskiej.

Na zakończenie części ogólnej omówiono zespoły roślinności bezdrzewnej, reprezentowane przez zespoły piaszczystych pastwisk, piaszczystych łąk stepowych, oraz liczne zespoły wodne, bagienne i torfowe. Na kilku wykresach przedstawiono sukcesję niektórych zespołów.

W części szczegółowej omówiono poszczególne zespoły leśne występujące na badanym terenie. Scharakteryzowano położenie, cechy fizjognomiczne, cenologiczno-florystyczne oraz podano przykładowe zdjęcia fitosocjologiczne. (Do książki załączone są tabele fitosocjologiczne). Ogółem przedstawiono charakterystykę 11 zespołów leśnych.

Bardziej szczegółowo opracowano zespół *Aceri (campestri) — Quercetum petraeae — roboris*, dotychczas na Węgrzech nie badany. Porównano go z pokrewnymi zespołami opisanymi w ZSRR, Rumunii i Polsce. Podobnie szczegółowo scharakteryzowano zespół *Dictamno — Tiliatum cordatae*, który porównano z zespołami z NRD i ZSRR.

W wyniku szczegółowego kartowania zespołów leśnych na dwóch wybranych powierzchniach wzorcowych (w skali 1 : 10 000) stwierdzono, że dla wyżyny Gödöllö charakterystyczna jest mozaikowość występowania zespołów. W osobnym, obszernym rozdziale zamieszczono charakterystykę warunków glebowych w niektórych zespołach leśnych. Łącznie badaniami objęto 8 zespołów. Dla każdego zespołu podano dokładny opis profilu gle-

bowego i wyniki analiz glebowych. Stwierdzono ścisłą zależność między zespołami leśnymi a siedliskiem, szczególnie między zespołami a genetycznym typem gleby.

Przy kartowaniu zespołów leśnych na powierzchni wzorcowej przeprowadzono równoległe badania nad mikrozasiegami niektórych gatunków drzewiastych i zielnych. W przypadku gatunków drzewiastych uwzględniano również ich witalność. Stwierdzono m. in. strefowość występowaniu dębów (*Q. robur* i *Q. petraea*) związaną z warunkami glebowymi i mikroklimatu.

Osobną część omawianego wydawnictwa poświęcono zagadnieniom gospodarczo-leśnym. Scharakteryzowano najważniejsze gatunki drzew tworzących drzewostany na terenie wyżyny Gödöllö pod względem rozprzestrzenienia oraz roli lasotwórczej. Bardziej szczegółowo zajęto się dębem (*Quercus petraea*) charakteryzując wzrost drzewostanów (krzywa wzrostu) i porównując z przebiegiem wzrostu z tablic zasobności (F e k e t e). Dane dla zbudowania krzywych zaczerpnięto z planów urządzania lasu.

Na terenie objętym badaniami wyróżniono pięć typów lasu: lasy grabowo-dębowe świeże i sucho-swieże, suche lasy dębowe, świeże lasy dębowe z konwalia, lasy dębowe na piaskach oraz olszyny i lasy łąkowe. Dla każdego typu zaprojektowano „docelowy” skład gatunkowy drzewostanu w kilku wariantach.

Lasy na wyżynie Gödöllö mogą być odnawiane częściowo samosiewem, częściowo zaś musi być stosowane odnowienie sztuczne. Najlepsze odnowienia naturalne spotyka się w drzewostanach dębowych na najlepszych siedliskach. Stwierdzono, że odnowienia nie mogą zbyt długo wzrastać pod okapem starodrzewia (do 3–5 lat) z uwagi na niedostateczną ilość opadów, które w głównej mierze wykorzystuje drzewostan macierzysty.

W ostatnim rozdziale przedstawiono strukturę drzewostanów i ich zasobność w kilku zespołach leśnych. Pomiarzy dokonane były na powierzchniach próbnych

i wyniki przedstawione w tabelach (ilość pni, powierzchnia przekroju, masa z rozbiem na poszczególne gatunki). Bonitację obliczano na podstawie tablic Schwappacha.

Obszerny spis literatury oraz streszczenie w języku węgierskim zamyka omawianą książkę.

Czytelnikowi rzuci się niewątpliwie w oczy zbyt szczupła charakterystyka stosunków glebowych. Przedstawione tylko przykładowe opisy profili glebowych i wyników analiz nie dają całkowitego obrazu stosunków glebowych. Sam zresztą Autor tego działu stwierdza, że posiadany materiał nie pozwala na wyciągnięcie ogólniejszych wniosków.

Część gospodarczo-leśna jest również stosunkowo szczupła i dla czytelnika leśnika może wydawać się zbyt ogólną. Nie można jednak zapominać, że głównym celem książki jest scharakteryzowanie zespołów leśnych określonego terenu, a nie bliższe zajmowanie się kwestią produktywności tych lasów, czy też problemami hodowlanymi. Swoje zaś zasadnicze zadanie jako opracowanie fitocenologiczne, rozszerzone o problemy gleboznawcze i zagadnienia gospodarczo-leśne, praca Foketeego spełnia całkowicie.

Eugeniusz Bernadzki